

Kernavė

Kernavės piliakalniai dėl savo išpūdingumo ir istorinės reikšmės tapo vietovės žinomybe - simboliu. Kalvos - tik dalis Kernavės vietovės slepiamų paslapčių. Unikalus archeologijos, istorijos ir gamtos paminklų kompleksas, apimantis 196,2 ha plotą, paskelbtas Kernavės archeologijos ir istorijos rezervatu ir įtrauktas į UNIESCO pasaulio paveldo sąrašą. Rezervatas apima Pajuotos slėnį, penkis piliakalnius ir dalį viršutinės Neries terasos. Rezervate šiuo metu yra 36 archeologijos, istorijos ir kultūros paminklai. 111,5 ha rezervato teritorijos paskelbta draustiniu.

Kernavės piliakalniai - kadaise iš Lietuvos pasitraukusių ledynmečių ir žmogaus veiklos palikimas. Piliakalniai, kaip senovės lietuvių gyvenvietė, gyvavo nuo bronzos amžiaus pabaigos iki XV a. Seniausiai apgyvendintas centrinis - Aukuro kalnas - I tūkst. pr. Kr. XIII - XIV amžiuose visi piliakalniai sudarė vieningą gynybinį kompleksą.

Aukuro, Pilies, Mindaugo sosto, Kriveikiškio, Lizdeikos - romantiški piliakalnių pavadinimai, kiekvienas su atskira istorija ir legenda.

Aukuro kalnas dažnai dar vadinamas Baščiakalniu dėl ten gausiai augančių rūgštynių. Aukuro kalnu jis pakrikštytas rašytojų romantikų pagal legendą, kad čia buvusi pagoniška šventovė, o sugriovus Perkūno šventyklą Vilniuje, čia iki gyvenimo pabaigos amžinąją ugnį kurstė, sapnus aiškino ir ateitį nusakydavo vyriausiasis krivis Lizdeika. Viduramžiais ant šios kalvos buvo kunigaikščio rezidencinė pilis. Manoma, kad piliakalnį juosiantis griovys, kuris buvo 3 metrais gilesnis, užleisdavo vandeniu, idant stipresnė būtų gynyba.

Pilies kalne, anot padavimų, yra požeminio kelio durys vedančios į Trakus ir Vilnių. Kernavėje jos geležinės, Trakuose sidabrinės, o prie Vilniaus - auksinės. I tūkst. viduryje ir antrojoje pusėje Pilies kalne buvo neįtvirtinta gyvenvietė, šėsliau čia gyventa I ir II tūkst. sandūroje. XIII - XIV a. piliakalnyje buvo amatininkų ir pirklių sodybos, gyventa gana tankiai (savo plotu piliakalnis didžiausias - 2 ha).

Mindaugo sosto kalvą romantikai sieja su Mindaugo karūnavimo vieta. XIII - XIV a. čia stovėjusi gynybinė pilis. Ji saugojo Aukuro kalną su kunigaikščio rezidencija.

Lizdeikos ir Kriveikiškio piliakalniai geriausiai matomi nuo Aukuro kalno. Lizdeikos piliakalnis taip pat gynybinis saugojęs Aukuro kalvos prieigas. Kiek atokiau nuo visų piliakalnis esantis Kriveikiškio kalnas - žvalgybinės paskirties, XIV a. naudotas Kernavės pilių gynybai. Archeologai čia suradę gynybinių įtvirtinimų liekanų.

Tarp piliakalnių ir Neries vagos plyti Pajuotos slėnis - senovinė lietuvių gyvenvietė, „žemutinis miestas“. Joje gyventa nuo IX - VIII tūkst. pr. Kr. iki XIV a. pabaigos. Pajuotos slėnis užėmė keliolikos ha teritoriją.

Su Kernavės pavadinimu siejama ir lietuvių kilmės iš romėnų legenda... Romos kunigaikščiui Palemonui gimę trys sūnus - vienas iš jų buvo Kūnas įkūręs Kauną. Jo sūnus Kernius atklydo

būsimos Kernavės žemes... Pajauta - gražuolė vienturtė Kerniaus dukra, kurios vardu ir pavadintas senovinės gyvenvietės slėnis.

Kernavėje padėti pamatai mūsų valstybingumui. Kunigaikštis Traidenis buvo ryškiausias Kernavės veidas. Jo valdymo laikotarpiu valstybė įgavo stabilumą, vyko aktyvūs prekybiniai ryšiai su kaimyniniais kraštais. Lietuvoje įsigali valdžios paveldimumo principas. Vėliau Kernavė atiteko Gediminui, Manvydui, Algirdui, Vygandui, kuris buvo paskutinis Kernavės valdovas. Vertinant Kernavę, kaip vieną iš ryškiausių valdžios susitelkimo centrų, ji laikoma pirmąja Lietuvos sostine.

Kernavės miestelį be garsiųjų piliakalnių puošia XX a. pradžios neogotikinė bažnyčia. Jos šventoriuje originalus dailininkės Jadvygos Grišiūtės iš lauko akmenėlių sudėliotas Kristaus kančios kelias. XVIII a. I pusės Kernavės bažnyčios išlikę tik pamatai. Tarp pamatų pastatytas paminklas ir pačiai seniausiai Kernavės bažnyčiai, kurią XV a. fundavo Vytautas. Medinė koplyčia - XVIII a. pabaigos liaudies architektūros statinys. XIX a. klasicistinė aštuoniakampė koplyčia - garsios Riomerių giminės mauzoliejus.

Detaliau su Kernavės istorija galima susipažinti Kernavės archeologijos ir istorijos muziejuje.